

Mobilbruk, chat og sex blant norske tenåringer

Sammendrag

Bakgrunn. Vi ønsket å belyse sammenhengen mellom bruk av ny interaktiv kommunikasjonsteknologi som chat og mobiltelefoner og seksualatferd blant norske tenåringer.

Materiale og metode. Et representativt utvalg norske skoleungdommer i alderen 13–18 år (N = 10 926), besvarte et spørreskjema i skoletiden. Responsraten var 92 %.

Resultater. De fleste ungdommene har tilgang på slik teknologi, men intensiteten i bruk varierer mye. Bruken av mobiltelefon var assosiert med seksualatferd, ved at brukerne hadde mye høyere sannsynlighet enn andre for å ha hatt sitt første samleie. I gruppen som ikke jevnlig brukte mobiltelefon, hadde mindre enn én av ti debutert, blant de mest aktive brukerne gjaldt det to av tre. Sammenhengen forble signifikant ved kontroll for alder og en rekke kjennetegn knyttet til oppvekst, jevnaldrende og ulike individuelle forhold. Vi fant ikke slike sammenhenger for bruk av Internett, e-post og chat.

Fortolkning. Norske ungdommer har endret seksualatferd det siste tiåret, og ny kommunikasjonsteknologi er introdusert i den samme perioden. Dette har konsekvenser for etableringen av nettverk og kan lette kontaktetablering, flørt og koordinering. Funnene kan tyde på at særlig bruken av mobiltelefon også kan spille en mer direkte rolle i ungdoms seksuelle sosialisering.

Engelsk sammendrag finnes i artikkelen på www.tidsskriftet.no

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

> Se også side 1755

Willy Pedersen

willy.pedersen@sosiologi.uio.no
 Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi,
 Universitetet i Oslo
 Postboks 1096 Blindern
 0317 Oslo
 og
 Norsk institutt for forskning om oppvekst,
 velferd og aldring (NOVA)

I løpet av det siste tiåret har norske ungdommer endret seksualatferd. Debutalder ved samleie har falt, særlig hos jentene (1), og formene for seksuell praksis er blitt mer variert (1). Det er ikke opplagt hva som er årsakene, men en rimelig antakelse er at endringene har røtter i kvinnefrigjøring, nye samlivsmønstre og endret prevensjonsteknologi i etterkrigstiden. De som nå har barn i tenårene, tilhørte den første kohorten med en ungdomstid etter at p-pillen kom i vanlig bruk (2). Kanskje overføres deres normer til barna deres. Men også det siste tiårets fokusering på seksualitet i det offentlige rom, gjennom TV, film og aviser kan tenkes å ha spilt en rolle (3). En siste – noe spekulativ – forklaring antyder at endringene i bruk av interaktiv kommunikasjonsteknologi kan ha hatt betydning (1).

Bruken av mobiltelefon og Internett utgjør en av de mest dramatiske endringene i vårt hverdagsliv. I løpet av den siste femårsperioden har mobiltettheten økt fra 38 til 83 per 100 innbyggere. Det har vært en særlig kraftig vekst i antall sendte SMS-meldinger (4). Bruken av Internett har økt dramatisk i samme periode, og mer enn 70 % av ungdommene bruker nettet hver uke (5), og for alle disse tjenestene synes ungdom å være både innovatører og storforbrukere (6). Tjenestene blir stadig mer komplekse, med utveksling av både tekst, lyd og bilder. Ulike aldersgrupper bruker mobiltelefonene på forskjellig måte: For eldre mennesker står trygghet og sikkerhet sentralt, for middelaldrende og barnefamilier er koordinering og logistikk viktig, mens både logistikk, relasjoner og følelser står i sentrum for ungdom (7). En finsk studie viste for eksempel hvordan ungdom brukte mobilen til uformell kommunikasjon rundt betroelser, sladder, lufting av skuffelse og irritasjon, samt til flørt (8). Ungdom er dessuten den gruppen som skriver flest nattlige tekstmeldinger (6), og foreldrene vet lite om hva de foretar seg ved hjelp av disse tjenestene (9). Flere studier kan tyde på at slik teknologi har bidratt til å endre ungdoms kontaktetablering, flørt og erotiske samhandling (7, 8, 10).

I foreliggende studie undersøkte vi disse sammenhengene. Vi så på alder ved samleie-debut og undersøkte om bruk av slik teknologi kunne tenkes å spille inn. For å kunne vurdere dette måtte vi ta i betraktning hele det spekteret av andre variabler vi vet har betydning for når ungdom debuterer seksuelt (11).

Problemstillinger

Vi spurte:

- Hvor store andeler av tenåringene i ulike aldersklasser har tilgang på Internett, e-post, chat, mobiltelefon?
- Hvor aktivt brukes tjenestene?
- Er det noen sammenheng mellom bruk av slike medier og sannsynlighet for å ha debutert seksuelt?
- Holder eventuelle sammenhenger seg ved kontroll for andre kjennetegn ved ungdommens oppvekstmiljø, som sosiodemografiske forhold, omsorgsnivå og tilsyn i familien, nettverk, vennemiljø, deltagelse i festkulturer og selvbylde?
- Hele veien vil vi undersøke mulige forskjeller etter kjønn

Materiale og metode

Data er hentet fra Ung i Norge, en studie av den delen av ungdomsbefolkningen (13–18 år) som befant seg i skoleverket i 2002. Studien er inngående beskrevet i en annen publikasjon (12). Studien var basert på frivillighet og aktivt foreldresamtykke. Alle skolene i landet inngikk i registeret elevene ble trukket fra, responsraten var på 92 %, noe som gav et utvalg på 10 926 ungdommer. Data-settet bør være godt egnet for å belyse temaer som dem vi her tar opp.

Et spørreskjema ble administrert til elevene i skoletiden. De besvarte spørsmål knyttet til bruken av elektroniske medier, men også

Hovedbudskap

- De fleste tenåringer har mobiltelefon og tilgang til PC, mens åtte av ti har tilgang til Internett hjemme
- Intensiteten i bruk av disse mediene varierer imidlertid mye
- Det var sterk sammenheng mellom bruk av mobiltelefon og sannsynligheten for å ha debutert seksuelt. Det var ikke noen slik sammenheng for bruk av Internett, e-post og chat

om sosiodemografiske forhold, familie, venner og personlige kjennetegn. I et annet arbeid er hele spørreskjemaet publisert (12), men vi stilte bl.a. følgende spørsmål:

Hvor ofte gjør du vanligvis noe av dette utenfor skolen?

- Skriver eller leser e-post?
- Chatter med andre på nettet?

Vi spurte om respondenten hadde mobiltelefon, samt:

- Hvor mange ganger snakket du i mobiltelefon i går?
- Hvor mange tekstmeldinger sendte du i går?
- Hvor mange tekstmeldinger mottok du i går?
- Hvor mange forskjellige personer hadde du kontakt med gjennom mobiltelefon i går?

Som ett i en serie spørsmål om seksualatferd spurte vi om respondenten hadde hatt samleie. Vi stilte videre en rekke spørsmål om familiesituasjon og foreldre, bl.a: Har du noen gang sett foreldrene dine beruset? En kortversjon av «Parental bonding Instrument» (PBI) ble brukt for å måle opplevd omsorg og overbeskyttelse (13). Tilsyn ble målt gjennom en annen serie utsagn (14). Opplevd ensomhet ble målt ved hjelp av fire spørsmål fra UCLA Loneliness Scale (15). Sosialt selvbilde og opplevd aksept fra venner ble målt ved hjelp av Harter's Self Perception Profile for Adolescents, gjennom skalaen for sosial kompetanse (16). Vi spurte om tidspunkt for pubertetsmodning i forhold til andre jevnaldrende. Alle skalaene er tidligere utprøvd på norske utvalg (11, 17, 18), og de hadde også her gode psykometriske egenskaper. Vi spurte om noen av respondentenes to beste venner var mer enn to år eldre enn dem selv. Vi spurte om hvor ofte de hadde: gått på kafé eller snackbar; brukt størstedelen av kvelden ute sammen med venner/kamerater; vært sammen med venner i eget hjem eller hos dem; stått og hengt på et gatehjørne, kiosk, på bensinstasjon eller liknende. Disse variablene ble slått sammen til indeksen «uorganisert fritidsmønster». I tillegg spurte vi om hvor ofte de hadde vært på fest hjemme hos noen og vært på diskotek/utested eller liknende. Disse to variablene ble slått sammen til indeksen «festkultur».

I de statistiske analysene brukte vi tester for khikvadrat, t-tester, samt bivariat og multipel logistisk regresjonsanalyse.

Resultater

Nesten alle hadde tilgang til PC i hjemmet, mens over 80 % også hadde tilgang på Internett (tab 1). Gutter hadde oftere slikt utstyr enn jentene på eget rom, mens litt flere jenter enn gutter hadde mobiltelefon. Det var moderate forskjeller etter alder i tilgangen til de ulike mediene. Bruk av e-post og mobiltelefon økte jevnt med alder, mens bruken av

Tabell 1 Tilgjengelighet av datautstyr og interaktive medier for kommunikasjon, i hjemmet og på eget rom, etter kjønn og alder

	Gutter				Jenter			
	13–15 år (n = 2 542)		16–18 år (n = 2 687)		13–15 år (n = 2 693)		16–18 år (n = 2 798)	
	Pro-sent	95 % KI	Pro-sent	95 % KI	Pro-sent	95 % KI	Pro-sent	95 % KI
PC hjemme	97	(96–97)	96	(95–96)	95	(94–96)	93	(92–94)
Internett hjemme	85	(83–86)	87	(85–88)	83	(81–84)	81	(80–83)
PC på eget rom	46	(44–48)	53	(51–55)	24	(22–25)	24	(23–26)
Internett på eget rom	25	(24–27)	36	(35–38)	10	(9–12)	13	(12–14)
Mobiltelefon	88	(87–89)	95	(94–96)	94	(93–95)	97	(97–98)

chat nådde et høydepunkt tidlig i tenårene, og falt deretter.

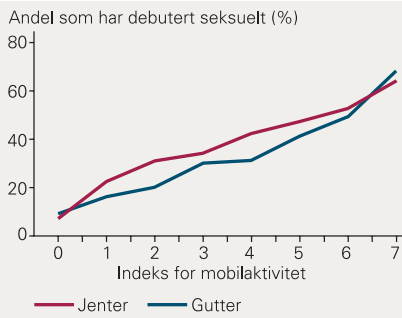
Det var små sammenhenger mellom samleiedebut og bruk av e-post og chat, men sterke sammenhenger for mobilbruk (tab 2). På dette grunnlaget laget vi en indeks for mobilaktivitet basert på alle de fire variablene, og med verdier fra 0–7. Jentene hadde litt høyere skåre på denne variabelen enn guttene (3,3 mot 3,0; $p < 0,001$). Det var nær lineær sammenheng mellom sannsynligheten for å ha hatt sitt første samleie og skåre på denne indeksen (fig 1).

I en serie analyser undersøkte vi så sammenhengen mellom samleiedebut og denne indeksen og om den holdt seg ved kontroll for kontekstuelle og familiære kjennetegn, samt variabler knyttet til vennemiljø, fritid og individuelle forhold. Ikke-signifikante variabler ($p < 0,01$) ble eliminert fra modellene, og i tabell 3 viser vi de endelige modellene for begge kjønn. Vi ser at sammenhengen til bruk av mobiltelefon forble sterk. Sosiodemografiske kjennetegn hadde ikke statistisk effekt, mens flere mål på omsorg og tilsyn spilte inn. Vi ser at venne-

Tabell 2a Forholdet mellom samleiedebut og bruk av e-post, chat og mobiltelefon. Absolutte tall, prosentandeler, bivariat oddsratio (OR) med 95 % konfidensintervall i parentes. For gutter

	N = 5 211	Antall som har hatt sitt første samleie		Oddsratio	
		n	(%)	OR	95 % KI
<i>Lese/sende e-post</i>					
Aldri	1 743	445	(26)	Referanse	
Inntil en gang i uken	1 731	488	(28)	1,1	1,0–1,3
Flere ganger i uken/daglig	1 737	544	(31)	1,3	1,1–1,5
<i>Chat på Internett</i>					
Aldri	2 211	536	(24)	Referanse	
Inntil en gang i uken	1 500	463	(31)	1,4	1,2–1,6
Flere ganger i uken/daglig	1 503	479	(32)	1,5	1,3–1,7
<i>Antall samtaler på mobiltelefon i går</i>					
Ingen	1 825	222	(12)	Referanse	
1–5	2 821	959	(34)	3,7	3,2–4,4
6–10	307	174	(57)	9,5	7,2–12,3
11+	165	119	(72)	18,7	13,0–27,0
<i>Antall SMS sendt i går</i>					
Ingen	1 866	398	(21)	Referanse	
1–5	1 995	515	(26)	1,3	1,1–1,5
6–10	722	264	(37)	2,1	1,8–2,6
11+	542	302	(56)	4,6	3,8–5,7
<i>Antall SMS mottatt i går</i>					
Ingen	1 211	147	(12)	Referanse	
1–5	2 374	618	(26)	2,5	2,1–3,1
6–10	782	308	(39)	4,7	3,8–5,9
11+	663	367	(55)	8,9	7,1–11,3
<i>Kontakt antall personer på mobil i går</i>					
Ingen	1 019	112	(11)	Referanse	
1–2	2 161	488	(23)	2,4	1,9–2,9
3–5	1 528	648	(42)	5,9	4,8–7,4
6 +	393	229	(58)	11,3	8,5–15,0

Figur 1

Samleiedebut (i prosent) mot aktivitet på mobiltelefon (indeks med verdier fra 0–7). (N = 10 309, alder 13–18 år)

nettverk og fritidsmønster hadde sterk effekt, mens opplevd ensomhet, sosial støtte og sosial kompetanse ikke hadde betydning kontrollert for øvrige variabler. I alle analysene kontrollerte vi for alder. I en separat analyse testet vi om effektene av mobilaktivitet var signifikant forskjellig for de to kjønnene, men det var den ikke. Vi testet om effekten var ulik i den yngste (13–15 år) og den eldste (16–18 år) aldersgruppen, og

fant at den var noe sterkere i den eldste ($p < 0,05$).

Diskusjon

Hovedfunn

Studien viste overraskende sterk sammenheng mellom bruk av mobiltelefon og sannsynligheten for å ha debutert seksuelt. Mindre enn én av ti blant dem som ikke var brukere av mobiltelefon hadde hatt samleie, mens dette gjaldt rundt to av tre blant dem som var storbrukere. Sammenhengen forble signifikant ved kontroll for en rekke variabler som har betydning for når ungdom har sitt første samleie, som sosiodemografiske forhold, trekk ved foreldre og venner, bruk av fritiden og en serie kjennetegn ved dem selv (11). Det var ikke slike sammenhenger for e-post og chat.

Likevel må vi understreke at vi ikke har longitudinelle data til disposisjon. Vi vet derfor ikke noe sikkert om tidsrekkefølge eller kausalitet. En mulig fortolkning er at årsaken til funnene utelukkende er knyttet til felles seleksjonsfaktorer for de to fenomenene. Dette vil i så fall innebære at de ungdommene som utvikler intensiv kommunikasjon på mobiltelefon, er de samme som – uavhengig av dette – også har høy sannsynlighet for

å debutere seksuelt. Den sterke sammenhengen, også etter kontroll for en rekke andre sentrale variabler, taler imidlertid imot at dette skulle være den eneste forklaringen. Videre peker også annen forskning i retning av at bruk av mobiltelefon synes å spille en viktig rolle ved kontaktetablering, flørt og intim samhandling, særlig i ung alder.

Mobilbruk, chat og flørt

Bruk av interaktiv kommunikasjonsteknologi og særlig mobiltelefon brer seg med høy hastighet blant ungdommer, former deres kommunikasjon og preger deres dagligliv (7, 8). Tidligere appellerte slik teknologi spesielt til litt eldre gutter, men forskjellene i bruk etter alder og kjønn er i ferd med å viskes ut (19). Det er også verdt å merke seg at ungdommene opplever det som skjer i for eksempel chattegrupper som like virkelig som det som skjer offline. Derfor ser vi at gårdsdagens termer som «virtual» og «real life» nå i liten grad brukes i faglitteraturen (7). Dagens ungdom utvikler avanserte ferdigheter i bruken av disse mediene, de etablerer og holder kontakt, dyrker vennskap og flørter gjennom netchat, SMS og samtaler på mobiltelefon (7, 8, 18). En god del møter også andre «i det virkelige liv» etter å ha blitt kjent via chat (9).

Studien viste at jentene kommuniserte litt oftere enn gutter gjennom mobiltelefon. Sammenhengen med seksualatferd fant vi derimot for begge kjønn. Det er også verdt å merke seg at sammenhengen var sterkest midt i og mot slutten av tenårene, slik at dette ikke primært kan knyttes til dem som debuterer tidligst – og som vi vet at kan være sårbare ungdommer (11).

Dersom funnene reflekterer at mobiltelefon faktisk *har* en egen og separat betydning, hvilke mekanismer kan da virke? En grunn kan være at ungdommer rutinemessig ber om numre til mobiltelefonen til dem de litt tilfeldig møter, noe som kan være effektivt for å etablere og opprettholde en stor kontaktflate. Terskelen for kontakt blir lav, kombinert med at det kan bli raskere bevegelse, for eksempel til og fra fester, og også være lett å ta opp igjen kontakten med personer man tilfeldig treffer, for flørt og sjeking (7, 8). Ubegaghet ved avvisning må antas å være mindre på denne måten enn gjennom kontakt ansikt til ansikt, noe som kan gi økt dristighet i henvendelsene. I tillegg vil de nye telefonene – som både kan transportere tekst, lyd og bilder – muliggjøre utforskende og intensiv samhandling, samt simulering av erotisk kontakt. Mange ungdommer har høy kompetanse i et eget SMS-språk, mye av kontakten foregår om natten, uten kontroll fra foreldrene, og en god del av den synes å være sentrert rundt erotikk og sex (8, 18). Nyere forskning peker på at det er uklare grenser mellom den kroppen som samhandler «i det virkelige liv» og den som simuleres i samhandling på netchat og gjennom mobiltelefon. Antakelig vil *sampillet*

Tabell 2b Forholdet mellom samleiedebut og bruk av e-post, chat og mobiltelefon. Absolutte tall, prosentandeler, bivariat oddsratio (OR) med 95 % konfidensintervall i parentes. For jenter

	N = 5 481	Antall som har hatt sitt første samleie		Odds ratio	
		n	(%)	OR	95 % KI
Lese/sende e-post					
Aldri	1 593	570	(36)	Referanse	
Inntil en gang i uken	2 075	805	(39)	1,2	1,0–1,3
Flere ganger i uken/daglig	1 813	613	(34)	0,9	0,8–1,1
Chat på Internett					
Aldri	2 594	1 011	(39)	Referanse	
Inntil en gang i uken	1 750	623	(36)	0,9	0,8–1,0
Flere ganger i uken/daglig	1 140	355	(31)	0,7	0,6–0,8
Antall samtaler på mobiltelefon i går					
Ingen	1 868	311	(17)	Referanse	
1–5	3 265	1 474	(45)	4,1	3,6–4,7
6–10	249	167	(67)	10,2	7,6–13,6
11+	58	37	(64)	8,8	5,1–15,2
Antall SMS sendt i går					
Ingen	1 450	419	(29)	Referanse	
1–5	2 366	798	(34)	1,2	1,1–1,4
6–10	950	401	(42)	1,8	1,5–2,1
11+	676	372	(55)	3,0	2,5–3,6
Antall SMS mottatt i går					
Ingen	794	133	(17)	Referanse	
1–5	2 755	950	(35)	2,6	2,1–3,2
6–10	984	431	(44)	3,8	3,1–4,8
11+	757	395	(52)	5,4	4,3–6,9
Kontakt antall personer på mobil i går					
Ingen	649	57	(9)	Referanse	
1–2	2 403	762	(32)	4,8	3,6–6,4
3–5	2 008	956	(48)	9,4	7,1–12,6
6 +	364	210	(58)	14,2	10,1–19,9

mellom det som skjer online og offline være det sentrale. Intimiteten som oppstår vil oppleves som reell, den vil faktisk ofte utvikle seg hurtigere enn i samhandling ansikt til ansikt (20), og antakelig vil det være lettere å bryte grenser i virkeligheten dersom de er lekt med eller overskredet virtuelt (10, 18). Særlig det interaktive aspektet og de raske responsene på egne utspill synes å gi slik kommunikasjon emosjonell intensitet og dybde (18). Dette kan også være grunnen til at det var svak sammenheng mellom samleiedebut og bruk av e-post, som er mer omstendelig teknisk, men også mindre interaktiv, intensiv og rik i uttrykket. Heller ikke chat synes å spille samme rolle som mobiltelefon. Også chat vil normalt foregå gjennom PC, og vil derfor være mer tid- og stedbundet, samt mer synlig og også mer omstendelig. En annen grunn kan være at chat særlig brukes av yngre ungdommer og kanskje oppleves som en mer barnslig aktivitet.

Det skal ikke underslås at flere faktorer enn dem vi har kunnet kontrollere, kan tenkes å virke inn på sammenhengene. På den annen side har vi allerede tatt i betraktning svært mange av de faktorene som allerede er etablert som prediktorer for samleiedebut. Omsorgssvikt og dårlig tilsyn kan spille inn (11), sårbare ungdommer er oftere utsatt for seksuelt press (21), og det er grunn til å anta at dette også vil kunne gjelde påvirkning gjennom interaktive medier (6). Flere studier har vist sammenheng mellom lav debutalder og lav sosial klasse, selv om de er mindre uttalt i Norge (11). Det er derfor verdt å merke seg at funnene holdt seg, ved kontroll for en rekke variabler knyttet til sosiodemografi, familie, omsorg og tilsyn. Man kan også tenke seg at intensiv bruk av mobiltelefon veves inn i hyppig samhandling, store nettverk, mye sosial aktivitet, festing og uteliv. Dessuten kan det tenkes at særlig de mest selvbevisste ungdommene opprettholder en stor kontaktflate gjennom mobiltelefon. I så fall vil intensiv bruk mer være en markør for interaksjon, selvbylde og deltakelse i festkulturer enn en aktivitet med stor betydning i seg selv. Sammenhengene vi fant, ble rett nok redusert ved kontroll for slike variabler, men forble likevel sterke. Selv om det antakelig er andre umålte variabler som virker inn, synes funnene statistisk sett å være svært robuste.

Konklusjonen må bli at denne teknologien, og særlig bruken av mobiltelefon, kan tenkes å ha innvirkning på så vel ungdoms seksuelle sosialisering og samhandling som på en rekke andre forhold. Felte bør åpenbart studeres inngående.

Tabell 3 Forholdet mellom samleiedebut og kjennetegn knyttet til sosiodemografi, familie, jevnaldrende og individuelle forhold. Justerte oddsratioer (JOR) med 95 % konfidensintervall, basert på multivariat logistisk regresjonanalyse. Kontroll for alder og separate analyser etter kjønn

	Skala	Gutter		Jenter	
		JOR	95 % KI	JOR	95 % KI
Alder (år)		1,7	(1,6–1,8)	2,2	(2,1–2,3)
Foreldretilsyn	0–5	1,0	(1,0–1,1)	1,2	(1,0–1,2)
Foreldres omsorgsnivå	0–12	0,9	(0,9–1,0)	0,9	(0,9–1,0)
Skilte foreldre	0–1	1,3	(1,1–1,6)	1,5	(1,2–1,7)
Foreldres alkoholberuselse	0–4	1,3	(1,2–1,4)	1,4	(1,3–1,5)
Pubertetsmodning	0–6	0,8	(0,7–0,8)	0,8	(0,7–0,8)
Antall nære venner	0–7	1,0	(1,0–1,1)	0,9	(0,9–1,0)
Eldre bestevenner	0–2	1,7	(1,5–2,1)	1,9	(1,5–2,3)
Festorientert	0–4	1,7	(1,6–1,9)	1,6	(1,5–1,8)
Uorganisert fritidsmønster	0–7	1,2	(1,1–1,3)	1,3	(1,2–1,4)
<i>Aktivitetsnivå på mobiltelefon</i>					
0 Ingen aktivitet		Referanse		Referanse	
1		1,5	(1,0–2,2)	3,0	(1,8–5,1)
2		1,3	(0,9–1,9)	3,4	(2,2–5,4)
3		1,9	(1,3–2,6)	3,8	(2,4–5,9)
4		1,8	(1,3–2,5)	4,3	(2,7–6,8)
5		2,7	(1,9–3,9)	5,0	(3,1–7,9)
6		3,0	(2,0–4,4)	5,6	(3,4–9,2)
7 Svært høy aktivitet		5,9	(3,9–9,0)	8,0	(4,7–13,5)

Undersøkelsen er gjennomført ved NOVA. Den er støttet av Norges forskningsråd, bl.a gjennom programmet Helse og samfunn. Jeg takker Anders Bakken for kommentarer.

Litteratur

1. Pedersen W, Samuelsen SO. Nye mønstre av seksualatferd blant ungdom. Tidsskr Nor Lægeforen 2003; 123: 3006–9.
2. Noack T. Transition to adulthood in Norway. I: Corin J, red. Transition to adulthood in Europe. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2001: 233–5.
3. Plummer K. Intimate citizenship. Private decisions and public dialogues. Seattle: Washington Press, 2003.
4. Statistisk sentralbyrå. www.ssb.no/aarbok/tab/t-101250-519.html (2.1.2004).
5. Statistisk sentralbyrå. www.ssb.no/vis/07/02/30/medie/sa57/art-2003-03-31-01.html (2.1.2004).
6. St.meld. nr. 39 (2001–2002). Oppvekst og levekår for barn og ungdom i Norge.
7. Ling R, Yttri B. Hyper-coordination via mobile phones in Norway. I: Katz J, Aakhus M, red. Perpetual contact. Mobile communication, private talk, public performance. Cambridge: Cambridge University Press, 2002: 139–69.
8. Kasesniemi E-I, Rautiainen P. Mobile culture of children and teenagers in Finland. I: Katz J, Aakhus M, red. Perpetual contact. Mobile communication, private talk, public performance. Cambridge: Cambridge University Press, 2002: 170–93.
9. Statens filmtilsyn. www.sou.gov.se/valdsskildring/images/Futurekids (2.1.2004).
10. Sommer I. Skjermede kropp. En analyse av kroppen på IRC-chat. Oslo: Universitetet i Oslo, 2003.
11. Pedersen W, Samuelsen SO, Wichstrøm L. Intercourse debut age: poor resources, problem behavior or romantic appeal? J Sex Res 2003; 40: 333–45.
12. Rossow I, Bø AK. Metoderapport for datainnsamlingen til Ung i Norge 2002. Oslo: NOVA, 2003.
13. Parker JG, Asher SR. Peer relations and later psychosocial adjustment. Are low-accepted children at risk? Psychol Bull 1987; 102: 357–89.
14. Olweus D. Prevalence and incidence in the study of antisocial behavior. Definitions and measurements. I: Klein MW, red. Cross-national research in self-reported crime and delinquency. Dordrecht: Kluwer, 1989: 187–201.
15. Russell DW. UCLA Loneliness Scale (Version 3): reliability, validity and factor structure. J Pers Assess 1996; 66: 20–40.
16. Wichstrøm L. Harter's self perception profile for adolescents: reliability, validity and evaluation of the question format. J Pers Assess 1995; 65: 100–16.
17. Wichstrøm L. The emergence of gender differences in depressed mood in adolescence: the role of intensified gender socialization. Dev Psychol 1999; 35: 232–45.
18. Ben-Ze'ev A. Love online. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
19. Ling R. Adolescent girls and young adult men: Two sub-cultures of the mobile telephone. Kjeller: Telenor Research and development, 2001.
20. Joinson AN. Self-disclosure in computer-mediated communication. European J Sos Psych 2001; 31: 177–92.
21. Pedersen W, Skrandal A. Alcohol and sexual victimization. A longitudinal study of Norwegian girls. Addiction 1996; 91: 565–83.